

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

Методичні рекомендації
до написання кваліфікаційної роботи для здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю ДЗ «Менеджмент»

Електронний ресурс

УДК 378.2:001.891(072)

К 32

Рецензенти:

Тетяна Слюніна – кандидат економічних наук, доцент кафедри статистики, обліку та аудиту Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна;
Олександр Мішин – кандидат економічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин та безпеки бізнесу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця.

*Затверджено до розміщення в мережі Інтернет рішенням Науково-методичної ради
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
(протокол № 1 від 23 жовтня 2025 року)*

К 32 **Кваліфікаційна** робота бакалавра: методичні рекомендації до написання кваліфікаційної роботи для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю ДЗ «Менеджмент» [Електронний ресурс] / уклад. Т. П. Шуба, О. В. Болотна, Н. В. Попова, В. І. Ляшевська, О. В. Козирєва, Д. Г. Михайленко, Г. І. Писарєвська, М. М. Кудінова, О. В. Заїка. – Харків : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2025. – (PDF 48 с.)

Навчальне видання підготовлено у відповідності до вимог освітньо-професійних програм «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» та «Міжнародний менеджмент і бізнес-комунікації» спеціальності «Менеджмент» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Методичні рекомендації щодо написання кваліфікаційної роботи бакалавра містять вступ, загальні положення, орієнтовну тематику, рекомендації щодо написання кваліфікаційної роботи, поради щодо рецензування, підготовки доповіді та захисту.

Методичні рекомендації призначені для здобувачів вищої освіти всіх форм навчання, викладачів, які є керівниками кваліфікаційних робіт, а також членів екзаменаційних комісій.

УДК 378.2:001.891(072)

© Харківський національний університет
імені В. Н. Каразіна, 2025

© Шуба Т. П., Болотна О. В.,
Попова Н. В., Ляшевська В. І., Козирєва О. В.,
Михайленко Д. Г., Писарєвська Г. І.,
Кудінова М. М., Заїка О. В., уклад., 2025

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ.....	6
1.1 Поняття кваліфікаційної роботи, її цілі та завдання	6
1.2 Основні етапи та організація виконання кваліфікаційної роботи	11
1.3 Вибір теми кваліфікаційної роботи.....	12
1.4 Керівництво кваліфікаційними роботами	13
2 РЕКОМЕНДАЦІ ЩОДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	17
2.1 Вступ	17
2.2 Основна частина.....	20
2.3 Висновки.....	244
3 ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ТА ПІДГОТОВКА ДОПОВІДІ.....	27
3.1 Оформлення пояснювальної записки	27
3.2 Презентаційні матеріали	28
3.3 Поради щодо підготовки доповіді та виступу на захисті кваліфікаційної роботи.....	28
4 Рецензування та захист кваліфікаційної роботи	30
4.1 Допуск до захисту	30
4.2 Захист кваліфікаційної роботи	32
ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ.....	33
ДОДАТОК А ОРІЄНТОВНІ ТЕМАТИЧНІ НАПРЯМКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	37
ДОДАТОК Б ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ЗАПИТУ НА ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	40
ДОДАТОК В ЗАЯВА НА ЗАКРІПЛЕННЯ ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	41
ДОДАТОК Г ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ	42
ДОДАТОК Д ВІДГУК КЕРІВНИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	44
ДОДАТОК Ж ЗАЯВА НА ПЕРЕВІРКУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ АНТИПЛАГІАТНОЮ СИСТЕМОЮ	45
ДОДАТОК К ОРІЄНТОВНА СХЕМА РЕЦЕНЗІЇ	46

ВСТУП

На сьогодні менеджмент є сучасною, надзвичайно необхідною наукою, практикою та мистецтвом управління організаціями різної галузевої належності. Перехід України в рамках європейської економічної інтеграції до цивілізованого і високопрофесійного ринку неможливий без освоєння її спеціалістами всіх галузей економіки знань з менеджменту в цілому і, зокрема фахівцями зовнішньоекономічної діяльності та міжнародного менеджменту.

Методичні рекомендації розроблені для здобувачів вищої освіти за спеціальністю Д 3 Менеджмент освітніх програм Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності та Міжнародний менеджмент і бізнес-комунікації для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Методичні рекомендації містять основні вимоги до змісту та оформлення кваліфікаційної роботи, процесу організації її виконання, порядку захисту та оцінювання.

Кваліфікаційна робота, що виконується здобувачем вищої освіти, є складовою підсумкової атестації здобувачів вищої освіти, підсумковою дослідницькою роботою, яка дає змогу виявити рівень засвоєння ним теоретичних знань та практичної підготовки, здатність до самостійної роботи та наукових досліджень за обраною спеціальністю. Виконання кваліфікаційної роботи підвищує якість підготовки майбутніх менеджерів, прищеплює навички самостійного вирішення важливих науково-практичних завдань. Ця форма атестації здобувачів вищої освіти є вагомим фактором активізації самостійної роботи здобувачів вищої освіти, в яку впроваджуються елементи наукового дослідження.

Методичні рекомендації розроблені з урахуванням Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту»; Стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 Менеджмент, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України № 1165 від 29 жовтня 2018 року та положень і інструкцій Міністерства освіти і науки України; Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В.Н. Каразіна; Положення про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових та навчальних працях працівників і здобувачів вищої освіти Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна; Положення про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної комісії для атестації здобувачів вищої освіти в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна; Національного стандарту України 8302:2015 «Інформація та

документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання».

У процесі виконання кваліфікаційної роботи здобувачі вищої освіти зобов'язані максимально віддзеркалити набуті теоретичні знання, вміння та поєднати їх з практикою виробничо-комерційної діяльності підприємства незалежно від форми господарювання.

Кваліфікаційною роботою практично перевіряють готовність здобувача вищої освіти до теоретичного осмислення актуальності вибраної теми та її цінності, готовності проводити наукові дослідження і бачити практичне використання результатів цих досліджень.

Методичні рекомендації призначені допомогти здобувачам вищої освіти та керівникам кваліфікаційних робіт бакалавра ефективно вибудувати процес написання та успішного їх захисту відповідно до вимог галузевої компоненти стандартів вищої освіти з підготовки фахівців першого рівня вищої освіти «Бакалавр» галузі знань D «Бізнес, адміністрування та право» спеціальності D 3 «Менеджмент», побажань і рекомендацій стейкхолдерів.

1 ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1 Поняття кваліфікаційної роботи, її цілі та завдання

За вимогами галузевої компоненти стандартів вищої освіти України з підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти [3], кваліфікаційна робота – це закінчена науково-дослідна робота з актуальної проблеми управління, яка повинна містити глибоке її теоретичне дослідження, мати інноваційний характер і містити обґрунтовані рекомендації щодо удосконалення теоретичних питань та завдань практичного характеру на основі новітніх підходів, методів тощо.

Кваліфікаційна робота бакалавра – це самостійне, завершене навчально-наукове дослідження, що синтезує підсумок теоретичної та практичної підготовки в межах нормативної та варіативної складових освітньо-професійної програми підготовки бакалавра зі спеціальності Д 3 «Менеджмент» освітніх програм Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності та Міжнародний менеджмент і бізнес-комунікації, а також демонструє певний рівень наукової підготовки здобувача вищої освіти. Рівень кваліфікаційної роботи бакалавра повинен відповідати освітньо-професійним програмам Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності та Міжнародний менеджмент і бізнес-комунікації першого (бакалаврського) рівня спеціальності Д 3 «Менеджмент».

Організація підготовки та захисту кваліфікаційної роботи регламентується нормативними документами [1-12].

Сукупність **програмних результатів** навчання, отриманих у процесі підготовки кваліфікаційної роботи бакалавра, є критерієм оцінювання освітнього рівня випускника і свідчити про наявність у нього навичок проведення наукового дослідження.

- Для освітньої програми Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності:

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 7. Виявляти навички організаційного проектування.

ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

ПРН 13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.

ПРН 14. Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації.

ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера.

- Для освітньої програми Міжнародний менеджмент і бізнес-комунікації:

ПРН 3. Демонструвати знання теорій, методів і функцій менеджменту, сучасних концепцій лідерства.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 7. Виявляти навички організаційного проектування.

ПРН 8. Застосовувати методи менеджменту для забезпечення ефективності діяльності організації.

ПРН 9. Демонструвати навички взаємодії, лідерства, командної роботи.

ПРН 10. Мати навички обґрунтування дієвих інструментів мотивування персоналу організації.

ПРН 11. Демонструвати навички аналізу ситуації та здійснення комунікації у різних сферах діяльності організації.

ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.

ПРН 13. Спілкуватись в усній та письмовій формі державною та іноземною мовами.

ПРН 14. Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації.

ПРН 17. Виконувати дослідження індивідуально та/або в групі під керівництвом лідера

Кваліфікаційна робота бакалавра є засобом демонстрації готовності здобувача до роботи в різних сферах зовнішньоекономічної діяльності та міжнародного менеджменту. Робота є самостійним дослідженням здобувача і базується на теоретичних знаннях і практичних навичках, отриманих здобувачем в результаті проходження переддипломної практики на базі наукових наробок ХНУ імені В.Н. Каразіна, які представлені в бібліотеці та інтернет ресурсах.

Мета кваліфікаційної роботи бакалавра – закріплення майбутніми фахівцями здібностей з розв’язання складних завдань і проблем, генерування креативних ідей щодо прийняття та виконання управлінських рішень у сфері зовнішньоекономічної діяльності та міжнародного менеджменту за невизначених умов і вимог.

Для досягнення поставленої мети здобувачу вищої освіти необхідно вирішити низку **завдань**, пов’язаних із:

обґрунтуванням актуальності й практичної значущості вибраної для дослідження теми;

оволодінням методиками наукових досліджень, основними складниками якої є робота з літературними джерелами відповідної фахової спрямованості, виконання системного критичного аналізу різних точок зору науковців і практиків, вироблення власної концепції щодо вирішення проблеми;

плануванням, організацією і проведенням дослідницької роботи щодо удосконалення системи міжнародного менеджменту і бізнес-комунікацій та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві;

аналізом нормативних законодавчих актів, пов’язаних безпосередньо з діяльністю підприємств (установ, організацій);

використанням практичного матеріалу і виконанням його критичного аналізу для вироблення і реалізації рекомендацій та пропозицій щодо удосконалення процесів організації, планування, контролю і, зокрема, моніторингу зовнішньоекономічної діяльності підприємства, поліпшення умов праці персоналу, підвищення ролі мотивування і симулювання його діяльності;

підготовкою аргументованих висновків, обґрунтуванням пропозицій і рекомендацій щодо обраної теми кваліфікаційної роботи.

Виконання кваліфікаційної роботи бакалавра дає можливість здобувачу навчитися самостійно працювати з різними інформаційними джерелами, реферувати матеріали наукової літератури, глибше вивчати основні проблеми зовнішньоекономічної діяльності та міжнародного менеджменту, аналізувати

статистичні дані і інформацію щодо функціонування суб'єкта зовнішньоекономічної діяльності, на підставі цього розробляти організаційні заходи щодо удосконалення його діяльності, доведені до рівня практичного застосування.

Кваліфікаційна робота бакалавра повинна бути самостійним дослідженням, гідним присудження відповідної кваліфікації. Здобувач повинен підтвердити рівень володіння загальними та спеціальними компетентностями.

До *загальних компетентностей* за освітньо-професійною програмою «Менеджмент зовнішньоекономічною діяльністю» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти відносять:

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.

СК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

СК 13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.

До *загальних компетентностей* за освітньо-професійною програмою «Міжнародний менеджмент і бізнес-комунікації» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти відносять:

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК 6. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК 1. Здатність визначати та описувати характеристики організації.

СК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

СК 3. Здатність визначати перспективи розвитку організації.

СК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

СК 8. Здатність планувати діяльність організації та управляти часом.

СК 10. Здатність оцінювати виконувані роботи, забезпечувати їх якість та мотивувати персонал організації.

СК 11. Здатність створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління.

СК 12. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення.

СК 13. Розуміти принципи і норми права та використовувати їх у професійній діяльності.

На підставі оприлюднення результатів та захисту кваліфікаційної роботи бакалавра Екзаменаційна комісія (ЕК) вирішує питання щодо присвоєння її автору кваліфікації «Бакалавр менеджменту, Міжнародний менеджмент і бізнес-комунікації» чи «Бакалавр менеджменту, Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» та видачі йому диплома Бакалавра. Кваліфікаційна робота бакалавра, яка не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, написана без дотримання затвердженого плану, не містить матеріалів реального аналізу суб'єкта підприємництва, обґрунтованих пропозицій, а також не має відгуку з бази дослідження, зовнішньої та/або внутрішньої рецензії, оприлюднення результатів у вигляді тез доповіді та/або наукової статті, до захисту не допускається.

Кваліфікаційної роботи бакалавра характеризується всіма ознаками наукової праці. Це, зокрема, означає, що в ній має бути згенеровано нову чи відносно нову інформацію. Елементами новизни можна вважати поглиблений аналіз і встановлення причинно-наслідкових зв'язків виникнення та розв'язання проблемної ситуації, внесення пропозицій щодо тлумачення, правильного застосування чи поглибленого розуміння нових термінів і понять, пропозицій та рекомендацій удосконалення роботи відповідних структур, стратегій, планів дій, бізнес-планів, проєктів (інноваційних, інвестиційних, консультаційних), створення різноманітних методичних підходів, систем інформаційного забезпечення тощо. Отримання нового знання за результатами бакалаврської роботи означає, що її автор довів свою здатність до інноваційної професійної діяльності, прийняття власних обґрунтованих рішень.

1.2 Основні етапи та організація виконання кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота виконується у такій послідовності:

1. Вибір теми кваліфікаційної роботи (додаток А) або отримання на підприємстві/в організації, на базі якого буде виконуватися КР, запита на розроблення певної теми (додаток Б).
2. Подання завідувачу кафедри заяви на виконання теми КР (додаток В).
3. Підготовка науковим керівником завдання на виконання КР з відображенням в ньому календарного плану (додаток Г).
4. Затвердження завідувачем кафедри завдання на виконання роботи.
5. Формулювання мети, завдань КР, об'єкту та предмету дослідження.
6. Опрацювання інформаційних джерел з обраної теми.
7. Написання вступу та першого розділу КР.
8. Збирання необхідної для аналізу інформації й оброблення її за допомогою певного програмного забезпечення.
9. Проведення аналітико-дослідної роботи.
10. Написання другого розділу КР.
11. Підготовка висновків за завданнями КР.
12. Оформлення вступу, змісту та інформаційних джерел КР.
13. Подання кваліфікаційної роботи науковому керівнику.
14. Усунення недоліків за зауваженнями керівника та отримання відгуку (додаток Д).
15. Перевірка кваліфікаційної роботи на плагіат та отримання протоколу контролю оригінальності на основі заявки здобувача (додаток Ж).
16. Підготовка доповіді та презентаційного матеріалу за КР.
17. Попередній захист кваліфікаційної роботи на кафедрі.
18. Отримання зовнішніх рецензій (додаток К).
19. Отримання допуску від завідувача кафедри до захисту КР на засіданні екзаменаційної комісії.
20. Захист здобувачем кваліфікаційної роботи на засіданні екзаменаційної комісії.

Обов'язковим є написання не менше 1 тез (або наукової статті) за результатами досліджень, викладених у кваліфікаційній роботі здобувача першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.

Завдання на виконання теми кваліфікаційної роботи і календарний план її написання заповнюються керівником та підписуються завідувачем кафедри. Шаблон завдання на КР наведено у додатку Б.

До початку роботи необхідно скласти графік консультацій щодо кваліфікаційних робіт з керівником, а також графік проходження передзахисту.

Кваліфікаційна робота повинна виконуватися здобувачем відповідно до затвердженого завдання та календарного плану. У випадках відставання від календарного плану здобувач зобов'язаний надати письмове пояснення завідувачу випускової кафедри.

Відповідно до календарних етапів здобувач подає керівнику роботу частинами, а в установлений графіком кінцевий термін – завершену КР.

Для контролю за виконанням КР керівником виставляється відсоток виконання роботи. Орієнтовний розподіл загального обсягу робіт такий:

вступ – 5%;

теоретичний розділ – 30%;

аналітико-рекомендаційний розділ – 35%;

висновки – 5%;

перелік джерел посилання – 10%;

підготовка презентаційних матеріалів – 15%.

1.3 Вибір теми кваліфікаційної роботи

Тема кваліфікаційної роботи бакалавра має відображати основну ідею, завдання, положення, які необхідно дослідити виходячи із сучасних проблем менеджменту зовнішньоекономічної діяльності та міжнародного менеджменту і бізнес-комунікацій. Кафедрою щорічно поновлюється перелік тематичних напрямків кваліфікаційних робіт відповідно до вимог освітньо-професійної програми. Орієнтовний перелік тематичних напрямків кваліфікаційних робіт для спеціальності D 3 «Менеджмент», освітні програми «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» та «Міжнародний менеджмент і бізнес-комунікації» представлений у додатку А. Тема кваліфікаційної роботи бакалавра обирається з урахуванням бази практики.

Вибір теми КР відбувається з урахуванням наукових та професійних інтересів, виявлених здобувачем за період навчання, сучасних напрямків розвитку менеджменту зовнішньоекономічної діяльності та міжнародного менеджменту і бізнес-комунікацій, а також на замовлення державних установ, підприємств, підприємницьких структур, організацій на матеріалах яких виконується робота. Це замовлення оформлюється відповідним листом (додаток Б). У всіх випадках тематика кваліфікаційних робіт має бути актуальною, а їх зміст відповідати сучасному стану науки і практики.

Після остаточного погодження з керівником КР, обрану тему кваліфікаційної роботи затверджують. Порядок затвердження тем КР регламентується Положенням про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна [4].

1.4 Керівництво кваліфікаційними роботами

Загальне керівництво розробленням кваліфікаційних робіт на кафедрі здійснює завідувач кафедри. Він відповідає за направленість їх тематики, контролює своєчасність доведення до здобувачів завдань, їх виконання, вживає заходи щодо усунення виявлених недоліків, здійснює підбір керівників, розглядає та вирішує питання допуску здобувача до захисту, виносить на обговорення кафедри питання щодо стану та заходів з удосконалення кваліфікаційних робіт.

Керівник кваліфікаційної роботи зобов'язаний:

- надавати консультативну допомогу здобувачеві під час виконання кваліфікаційної роботи, спонукати його цікавість до обраної теми роботи, розвивати ініціативу, активність і самостійність, формувати практичні навички збирання, обробки, аналізу та систематизації інформації та отриманих результатів дослідження;

- надавати здобувачеві консультативну допомогу у виборі й обґрунтуванні теми, складанні плану та визначенні етапів виконання кваліфікаційної роботи, доборі джерел наукової літератури та обранні методів дослідження, підготовці до публічного захисту тощо;

- видавати здобувачеві індивідуальне завдання для кваліфікаційної роботи та контролювати його виконання; протягом усього періоду виконання роботи інформувати завідувача кафедри про стан її підготовки;

- надавати інформаційну допомогу здобувачеві в підготовці наукових публікацій за результатами дослідження і сприяти їх опублікуванню у фахових виданнях, матеріалах наукових конференцій, симпозіумів, круглих столів тощо

- разом із здобувачем вищої освіти нести відповідальність за випадки виявлення академічного плагіату;

- надати відгук про кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти.

Права наукового керівника:

- порушувати питання перед завідувачем кафедри про недопущення здобувача вищої освіти до попереднього захисту, якщо для цього є вагомі підстави;

- ознайомитись з рецензією (рецензіями) на кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти до її захисту;

– брати участь у відкритому засіданні Екзаменаційної комісії, на якому захищається кваліфікаційна робота здобувача.

Права здобувача вищої освіти, який виконує кваліфікаційну роботу:

– самостійно обирати тему кваліфікаційної роботи з рекомендованого переліку, що затверджується протоколом випускової кафедри;

– пропонувати власну тему кваліфікаційної роботи з обґрунтуванням її актуальності;

– порушувати питання перед завідувачем кафедри, гарантом освітньої програми про заміну наукового керівника, якщо для цього є вагомі підстави;

– мати доступ до інформаційних баз даних та ресурсів Університету, наукової бібліотеки, кафедри;

– отримувати консультацію наукового керівника у підготовці кваліфікаційної роботи;

– ознайомитись із рецензією на свою кваліфікаційну роботу до її захисту.

Здобувач, який виконує кваліфікаційну роботу, зобов'язаний:

– прийняти участь у розробці індивідуально завдання щодо виконання КР;

– підібрати і вивчити рекомендовану літературу та інші джерела з теми КР;

– проаналізувати існуючі методи і засоби проведення досліджень з метою вибору найбільш раціональних для практичного використання при розробленні теми;

– чітко дотримуватися графіка виконання КР;

– подавати науковому керівникові відповідно до графіка проект кваліфікаційної роботи (розділами та в завершеному вигляді);

– оформити кваліфікаційну роботу відповідно до чинних вимог;

– дотримуватися вимог нормативних документів щодо академічної доброчесності, персонально відповідати за наявність академічного плагіату в кваліфікаційній роботі;

– надати кваліфікаційну роботу та супровідну документацію до неї науковому керівнику в електронному форматі;

– оформити кваліфікаційну роботу відповідно до чинних вимог;

– дотримуватися вимог нормативних документів щодо академічної доброчесності, персонально відповідати за наявність академічного плагіату в кваліфікаційній роботі;

– надати кваліфікаційну роботу та супровідну документацію до неї науковому керівнику в електронному форматі для отримання відгуку;

– підготувати доповідь та презентаційний матеріал;

– пройти передзахист роботи на кафедрі;

- представити роботу у визначений термін на рецензування;
- виконану роботу з відгуком керівника та рецензіями представити завідувачу кафедри для прийняття рішення щодо допуску її до захисту;
- ознайомившись з відгуком і рецензіями на виконану роботу, підготуватися до захисту роботи перед членами ЕК;
- у визначений час представити роботу в ЕК і захистити її результати.

Науковий керівник та здобувач несуть персональну відповідальність за порядок використання фактичного матеріалу під час виконання КР, обґрунтованість й достовірність висновків, результатів аналізу і розробок. Не допускається запозичення (плагіат) матеріалу.

Матеріали КР перевіряються на плагіат у відповідності до Порядку проведення перевірки кваліфікаційних робіт, наукових праць та навчальних видань щодо наявності запозичень з інших документів в ХНУ імені В. Н. Каразіна [5]. Якщо у КР використовувався штучний інтелект, то це прописується у роботі з точним вказанням, що саме зроблено за його допомогою.

Закон України «Про освіту» наступним чином визначає поняття «академічний плагіат» – це оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства [6].

Таким чином, плагіат розглядається як шахрайство, суть якого полягає у крадіжці чужої роботи або її частини і представленні її як власної. Загалом, плагіат можна поділити на три основні типи [7]:

1. Копіювання чужої роботи (як без відома, так і з відома) та оприлюднення її під своїм іменем.
2. Представлення суміші власних та запозичених в інших аргументів без належного цитування джерел.
3. Перефразування чужої роботи без належно оформленого посилання на оригінального автора або видавця.

Цитування має використовуватися у всіх випадках, коли в роботі використовуються дані, взяті зі сторонніх джерел, а не отримані або створені безпосередньо автором. Порушення вказаних нижче правил і їх недотримання має розцінюватися як плагіат:

- якщо думка автора наводиться дослівно, то її слід взяти в лапки і надати посилання на роботу та сторінку, на якій знаходиться вказаний текст (його порядковий номер зі списку використаної літератури, який додається до роботи);

– допускається скорочення цитати, яке не веде до викривлення думки автора, місце скорочення має бути відзначене в цитаті трикрапкою всередині, цитата береться в лапки та дається посилання на джерело і сторінку, де знаходиться текст;

– допускається перефразування цитати, зміна словоформ чи відмінків певних слів. У такому разі, цитата в лапки не береться, але обов'язково дається посилання на джерело;

– у списку використаних джерел завжди слід вказувати тільки ті джерела, які використовувалися під час підготовки роботи і вивчення теми, на які є посилання в тексті або цитування.

Науковий керівник є взірцем моральності для здобувача щодо ставлення до науки та до авторських прав згідно з Етичним кодексом ученого України [8] та Кодексу етики персоналу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна [9].

2 РЕКОМЕНДАЦІ ЩОДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1 Вступ

У вступі до кваліфікаційної роботи автор повинен розкрити актуальність обраної теми, обґрунтувати необхідність проведення дослідження, відобразити ціль та завдання дослідження, його об'єкт, предмет, підприємство (організацію), на базі якого виконано кваліфікаційну роботу, основні джерела інформації та практичну значимість роботи, а також публікації з теми роботи. Виходячи з цього, вступ має таку структуру.

Актуальність теми. На основі критичного аналізу сучасної практики, а також недоліків у наукових розробках з обраної теми робиться висновок про необхідність подальшої роботи над проблемою/завданням. Відображають, хто з вітчизняних та зарубіжних фахівців зробив внесок у вирішення цієї проблеми/завдання. Позначають необхідність та своєчасність проведення дослідження.

Мета дослідження впливає з його актуальності, вона повинна бути узгоджена з предметом і об'єктом, а також передбачати очікувані результати. У викладенні мети не слід застосовувати слова, які вказують на засіб її досягнення.

Очікувані результати дослідження передбачають вирішення здобувачами проблемної ситуації, яка відображає суперечність між типовим положенням об'єкта дослідження в реальній практиці і вимогами щодо його ефективнішого функціонування. Очікуваний результат відображає той позитивний ефект, який формується у вигляді корисності основного предмета дослідження.

Завдання дослідження повинні дозволити досягти його мети, розкрити логіку і зміст. У тексті, після формулювання мети дослідження, пишуть таке: «Для досягнення поставленої мети у кваліфікаційній роботі потрібно вирішити такі завдання:...» і перелічити їх. Ці завдання пов'язані з розгляданням теоретичних основ дослідження, аналітико-дослідних питань та пропозицій, пов'язаних з проблемою/завданням, що розглядається. Наприклад:

- вирішення певних теоретичних питань, які входять в загальну проблему дослідження (визначення суті понять, явищ, процесів, подальше удосконалення їх вивчення, розроблення ознак, рівнів функціонування, критеріїв ефективності, принципів і умов застосування, класифікація тощо);

- всебічне (за потреби і експериментальне) вивчення практики вирішення даної проблеми, визначення її типового стану, недоліків і труднощів, їх причин, типових особливостей передового досвіду. Таке вивчення дає можливість

уточнити, перевірити дані, опубліковані в спеціальних виданнях, в т. ч. періодичних, підняти їх на рівень наукових фактів, обґрунтованих у процесі спеціального дослідження;

- дослідження факторів, що впливають на об'єкт або предмет дослідження;

- обґрунтування необхідної системи заходів щодо вирішення даної проблеми;

- експериментальна перевірка запропонованої системи заходів щодо відповідності її критеріям оптимальності, тобто досягнення максимально можливих у певних умовах результатів вирішення цієї проблеми за певних витрат часу і зусиль;

- розроблення моделі, методичних рекомендацій і пропозицій щодо використання результатів дослідження в практиці роботи відповідних установ (організацій).

Завдання повинні чітко відображатися у змісті КР. **Кожен підрозділ у змісті роботи – це результат вирішення певного завдання** (відповідно, скільки завдань у КР, стільки підрозділів повинно бути у роботі).

Об'єкт дослідження – це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення. Об'єктом дослідження є вся сукупність відносин різних аспектів теорії і практики науки, яка служить джерелом необхідної для дослідника інформації.

Предмет дослідження міститься в межах його об'єкта. Предмет дослідження – це тільки ті суттєві зв'язки, які підлягають безпосередньому вивченню в даній роботі, є головними, визначальними для конкретного дослідження.

Об'єкт і предмет як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. В об'єкті виділяється та його частина, яка є предметом дослідження. Об'єкт міститься в межах теми дослідження.

Предмет визначає тему кваліфікаційної роботи, тому на нього спрямована основна увага в дослідженні. Наприклад, у темі «Оцінка ефективності менеджменту підприємства в умовах невизначеності зовнішньоекономічної діяльності» об'єктом дослідження є ефективність менеджменту підприємства, предметом – методи оцінки ефективності менеджменту підприємства в умовах невизначеності зовнішньоекономічної діяльності, метою дослідження може бути «розроблення методичного підходу (або моделі оцінки тощо) до оцінки ефективності менеджменту підприємства в умовах невизначеності зовнішньоекономічної діяльності».

Завданнями у такій роботі можуть бути:

- розглянути складові менеджменту підприємств та механізми формування зовнішньоекономічних зв'язків в умовах невизначеності;
- проаналізувати існуючі підходи щодо визначення ефективності управлінської діяльності на підприємствах в сучасних умовах невизначеності;
- провести дослідження ринку, на якому працює підприємство...;
- проаналізувати та надати оцінку менеджменту підприємства в умовах невизначеності зовнішньоекономічної діяльності ...;
- розробити методичний підхід (або модель тощо) щодо оцінки ефективності менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємства;
- оцінити ефективність використання методичного підходу (моделі тощо) на прикладі підприємства...

Підприємство (організація), на базі якого виконувалась кваліфікаційна робота. Позначають повну юридичну назву підприємства, його організаційно-правову форму, галузеву приналежність, сферу діяльності та місцезнаходження.

Джерела інформації. Указують основні джерела інформації, які були використані при написанні кваліфікаційної роботи. Це закони України, постанови Верховної Ради, укази Президента України, постанови Кабінету Міністрів України, літературні джерела з теми кваліфікаційної роботи, автореферати дисертацій з теми дослідження, інтернет ресурси, вихідні дані про роботу підприємства (організації) тощо.

Методи дослідження – це способи, за допомогою яких отримують результати. Їх слід перелічити, визначаючи, що саме досліджувалось тим чи іншим методом. Наприклад, «Основними методами, які використовувались у процесі дослідження, є спостереження, порівняння, аналіз і синтез (розділ 1, розділ 2).

Загальними методами наукового пізнання є методи емпіричного дослідження (спостереження, порівняння, вимірювання, експеримент); методи, що використовуються як на емпіричному, так і на теоретичному рівні дослідження (абстрагування, аналіз і синтез, індукція і дедукція, моделювання тощо); методи теоретичного дослідження (сходження від абстрактного до конкретного тощо).

Наукова новизна одержаних результатів – це ознака, за якою отриманий науковий результат відрізняється від раніше одержаних. Ступінь результатів визначається як: вперше одержано, отримало подальший розвиток, вдосконалено. В бакалаврських роботах це, як правило, вдосконалено.

Формою наукових результатів можуть бути: поняття, закон, закономірність, показники, класифікація, залежність, система показників, індекси, моделі, методичні підходи тощо. Наприклад, удосконалення

визначення певного поняття, модель у вигляді схематичного відображення певних процесів з додаванням власного блоку, методичний підхід у вигляді застосування наявних підходів з прив'язкою до особливих умов, галузей тощо.

Формулювання наукового результату має три складові: сам результат, ознака і ступінь новизни. Наприклад, науковий результат: «вдосконалено оцінку ефективності менеджменту зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві, що на відміну від існуючих, заснована на комплексному підході і включає.....» Тут результат – це оцінка ефективності менеджменту зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві, новизна – використання комплексного підходу, ступінь новизни – вдосконалення.

Наукові результати повинні бути достовірними. Це означає, що вони отримуються на підставі узагальнення вітчизняної та зарубіжної теорії менеджменту зовнішньоекономічної діяльності, сучасних наукових методів та використання звітних даних підприємств.

Практичне значення отриманих результатів. Відзначають цінність отриманих результатів для практики, можливість їх застосування на підприємствах, в організаціях, масштаби використання або рекомендації до застосування. Наприклад, практична значущість може бути сформульована таким чином: «Розроблена методика дозволить підвищити ефективність менеджменту зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві, зменшити витрати і сприятиме більш раціональному використанню ресурсів підприємства».

Публікації, апробація результатів кваліфікаційної роботи. Вказують, у яких статтях, матеріалах, тезах наукових конференцій тощо опубліковані результати досліджень. Приводять посилання на них, а вихідні данні наводять у списку інформаційних джерел.

2.2 Основна частина

Основна частина кваліфікаційної роботи складається з двох розділів: теоретичний та аналітико-рекомендаційний.

Кожний розділ починається з нової сторінки.

Теоретичний розділ

Заголовок цього розділу повинен бути сформульований як основа теми дослідження. Наприклад: «1. Теоретичні аспекти оцінки ефективності менеджменту зовнішньоекономічної діяльності підприємства». Або:

«Теоретичні та методичні аспекти оцінки ефективності менеджменту зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві».

Теоретичний розділ має декілька підрозділів (2-3), в яких відображаються певні напрямки висвітлення проблеми. **В рамках розділу обґрунтовується теоретична основа проблеми/завдання, що розглядається, її сутність, визначається роль і місце явищ та процесів, що досліджуються.** Розділ повинен містити розгляд і оцінку різних теоретичних концепцій, поглядів, методичних підходів щодо рішення даної проблеми. Тут має бути чіткий опис предмета (об'єкта) дослідження, відмічені недоліки і слабкі його сторони. У цьому розділі роботи здобувач аналізує існуючий понятійний апарат у сфері, що досліджується, представляє своє трактування певних понять (авторське визначення) або дає критичну їх оцінку. Автор повинен показати основні тенденції розвитку теорії і практики в конкретній сфері і ступінь їх віддзеркалення у вітчизняній і зарубіжній науковій літературі.

Для цього вивчається наукова, науково-методична література, аналізуються підходи різних авторів до розв'язання проблеми/завдання, характеризується їх подібність та відмінність, обґрунтовуються власні погляди на проблему. Залежно від теми кваліфікаційної роботи та об'єкта дослідження можуть бути наведені порівняльні оцінки різних методів дослідження, методик розрахунків певних показників тощо.

Розділ також повинен містити обґрунтування вибору методів дослідження з даної проблеми. При цьому рекомендується дати оцінку методів дослідження, що плануються, з погляду можливості і доцільності їх використання, переваг і можливих труднощів для вирішення поставленої проблеми/задачі стосовно певного предмета, галузі і цілей дослідження. Матеріал цього розділу може мати елементи наукової новизни. Вони відображаються в поданні матеріалу не у вигляді констатації фактів, а у вигляді взаємопов'язаних висловлювань, частин, в яких одне впливало б з іншого. Це можуть бути нові визначення понять (авторське визначення), вдосконалення класифікації тощо.

Теорія не подається сама по собі, а є основою для подальшого розвитку подій, сучасних тенденцій. Визначення предмета або явища повинно представляти собою аналіз різних підходів з визначенням недоліків, переваг або визначенням груп і різниці між ними.

Структура Розділу 1 може складатися з таких підрозділів:

- 1.1. Визначення понять, структури, процесу (об'єкту дослідження)
- 1.2. Умови і результати використання існуючих методів (об'єкта дослідження)

Основою роботи над першим розділом є робота над джерелами інформації з обраної тематики (сайт Національної бібліотеки України ім. В. І. Вернадського). При підборі літератури необхідно звертатися до каталогів і бібліографічних довідників, наукових журналів (фахових та тих, що індексуються в наукометричних базах Scopus, Web of Science) з тематики КР. При цьому необхідно проглядати не тільки розділи, які збігаються з обраною темою, але й близькі до неї.

У роботі з літературою рекомендується дотримуватися певної послідовності. Так, починати необхідно з літератури, що розкриває діалектичну, загальноекономічну сутність питання, щоб отримати загальне теоретичне представлення проблеми/завдання. Після цього слід вивчити нормативні документи (закони, інструкції, положення тощо). Потім підбирають і вивчають нормативні документи з обраної теми наукових досліджень, спеціальні монографії, журнальні статті, підручники, навчальні посібники та інші джерела.

Здобувач самостійно або за допомогою керівника підбирає джерела інформації і систематизує їх у списку джерел, який узгоджується з керівником. У процесі написання кваліфікаційної роботи список уточнюється і доповнюється.

При роботі з інформаційними джерелами здобувач повинен уважно читати та обробляти ті частини книжок та статей, які стосуються теми дослідження, фіксувати найбільш важливу інформацію, відмічати думку авторів з невирішених проблем. Він повинен або аргументовано підтримати точку зору автора, або довести непереконливість його пропозицій, висловити свою думку стосовно існуючої проблеми, внести пропозиції, спрямовані на її рішення. Зміст прочитаного висловлюється своїми словами. Окремі положення записуються дослівно як цитати, після яких указується в дужках номер літературного джерела і сторінка.

При використанні літературних та інших джерел необхідно давати посилання на джерела, які слід поміщати в квадратних дужках, відзначаючи порядковим номером згідно зі списком використаних джерел. Наприклад: «у дослідженнях [5-7]», «у дослідженні... [4, с. 81]».

Відомості про джерела, які включені до переліку джерел посилання, необхідно приводити згідно з вимогами ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» [10], або іншими вимогами, якщо відбулися зміни у стандартах (керівних зобов'язаний звернути увагу здобувача на такі зміни).

Аналітико-дослідний розділ

Заголовок другого розділу формулюється із зазначенням його змісту, тобто це аналіз конкретних проблемних ситуацій, процесів, системи показників діяльності і оцінки результатів проведених досліджень. Наприклад: «Дослідження ринку ... та зовнішньоекономічної діяльності підприємства...» або «Аналіз сучасних умов реалізації менеджменту зовнішньоекономічної діяльності на підприємстві... та результати дослідження факторів, що впливають на ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємства».

У цьому розділі на прикладі конкретної компанії, підприємства, організації, фірми, галузі, ринку або сфери діяльності має бути досліджена практична сторона питання, розкриті і проаналізовані дії основних механізмів, надані рекомендації щодо удосконалення діяльності підприємства.

Аналітико-рекомендаційний розділ містить:

1. Аналітичні питання – стисла характеристика об'єкта дослідження, опис, характеристика сучасного стану теми, яка вивчається на об'єкті дослідження, діагностування діяльності організації щодо обраного напрямку дослідження (розробки), ґрунтовний аналіз з використанням накопиченого фактичного матеріалу і стандартного методичного інструментарію. Всі аналітичні розрахунки, моделі, матеріали таблиць, графічні ілюстрації повинні супроводжуватися висновками, які дозволяють з'ясувати сутність управлінських і економічних процесів, що спостерігаються в організації, їхню особливість і тенденції розвитку, поглиблений аналіз яких допомагає знайти невикористані резерви. Джерелом інформації є планові і фактичні показники господарської діяльності, статистична і бухгалтерська звітність, накази, розпорядження, результати спостережень, опитувань, обстежень та інших методів збирання первинної інформації, яку використовує здобувач під час виробничої та переддипломної практики. Ознакою високої якості виконання кваліфікаційної роботи є використання економіко-математичних моделей та алгоритмів дослідження. Здобувач може продемонструвати уміння здійснювати правильне узагальнення накопиченого фактичного матеріалу, групування й обробку даних, на основі яких ведеться кваліфікований аналіз, обґрунтовуються пропозиції.

2. Рекомендаційні питання – це пропозиції щодо шляхів розвитку діяльності організації відповідно напрямку дослідження. Кожна пропозиція повинна мати обґрунтування на основі аналізу, першого розділу, виявлених відхилень, проблем і недоліків з розробкою конкретних рекомендацій,

пропозицій, моделей управління параметрами розвитку і ефективної діяльності організації. Підрозділи другого розділу позначаються (2.1, 2.2, 2.3) (Розділ складає 15–20 стор.). До формулювань заголовків (назв) розділів і підрозділів кваліфікаційної роботи висуваються такі основні вимоги: стислість, чіткість і синтаксична розмаїтість у побудові пропозицій, послідовне і точне відображення внутрішньої логіки змісту роботи. Обов'язковим є використання у кваліфікаційній роботі комп'ютерних технологій як інструмента дослідження (застосування стандартного програмного забезпечення).

Розділ 2 може мати такі підрозділи:

2.1. Аналіз сучасного стану ... (об'єкта, предмета дослідження).

2.2. Загальна характеристика підприємства/організації та аналіз показників його діяльності

2.3. Рекомендації щодо удосконалення... (об'єкта, предмета дослідження).

При підготовці розділу необхідно використовувати різні методи аналізу, зокрема з використанням спеціальних комп'ютерних програм щодо оброблення інформації. Матеріали розділу повинні дозволити оцінити коректність, повноту і обґрунтованість висновків і рекомендацій з проблеми, що розглядається в роботі.

Другий розділ потребує фактичного матеріалу, що збирається на підприємстві, в організації, де здобувач проходить практику. Джерелом інформації є показники діяльності підприємства, статистична, бухгалтерська, управлінська звітність, результати спостережень, опитувань, які здобувач отримав на підприємстві або за результатами самостійного дослідження. Увесь отриманий матеріал здобувач повинен опрацювати, зробити групування та оброблення даних. Усі аналітичні матеріали, які приводяться в розділі, повинні супроводжуватися тлумаченнями та висновками.

2.3 Висновки

Висновки формулюються як загальні за роботою, так і за розділами КР. Вони є стислим підсумком проведеного дослідження. Висновки повинні містити такі слова: визначено, встановлено, запропоновано, розроблено, удосконалено, отримало подальший розвиток тощо.

Висновки по розділах формуються як підсумкові ствердження, які виражають у короткій формі найбільш важливі результати (теоретичні та практичні), отримані в даному розділі (Наприклад: «Таким чином, у результаті... встановлено...»).

Висновки по роботі (загальні висновки) розміщують безпосередньо після

основної частини роботи на новій сторінці. На відміну від висновків за розділами, загальні висновки за роботою в цілому повинні відображати загальні результати рішення проблеми. Їх формулюють за кожним завданням, визначеним у вступі, на основі його рішення (підрозділи роботи). Мета, завдання дослідження, методи дослідження, науковий результат (інноваційність), практична значимість та висновки взаємопов'язані між собою. Цей взаємозв'язок схематично відображений на рисунку 2.1.

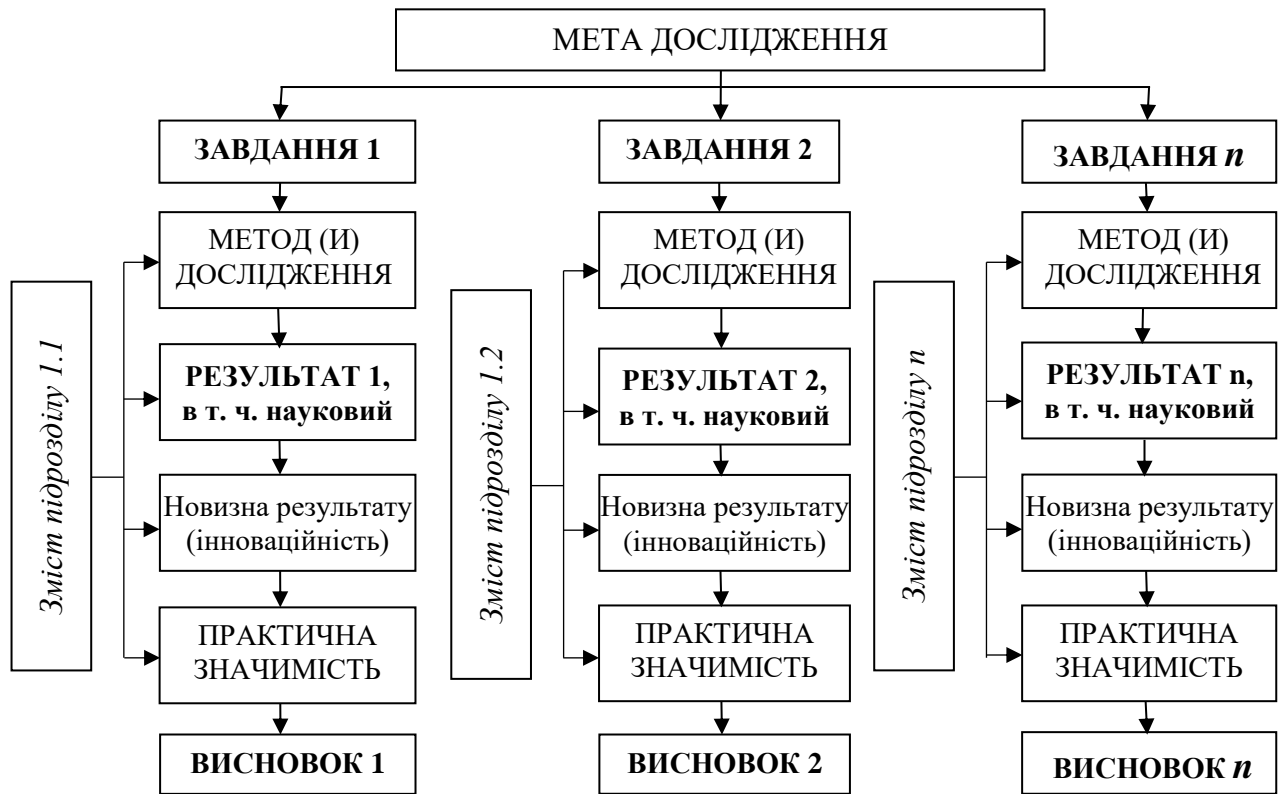

Рисунок 2.1 – Процес формування загальних висновків

Іншими словами, поставлені завдання у вступі вирішуються і відображаються в окремих підрозділах розділів КР, за їх результатами формулюються висновки. **Скільки завдань поставлено в роботі, стільки повинно бути підрозділів і стільки висновків. Висновки нумеруються арабськими цифрами 1, 2, 3...**

Наприклад, завдання «виявити залежність стратегії зовнішньоекономічної діяльності в залежності від факторів зовнішнього середовища»; рішення завдання (метод рішення і практичний результат) – підрозділ «2.3. Оцінка формування стратегій зовнішньоекономічної діяльності підприємства в умовах невизначеності»; висновок «4. Результати оцінки формування стратегій зовнішньоекономічної діяльності підприємства показали, що.....». Або

завдання «Розробити рекомендації щодо вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності підприємства»; рішення завдання (метод рішення, науковий і практичний результат) – підрозділ «2.3. Рекомендації щодо вдосконалення зовнішньоекономічної діяльності підприємства на основі..... підходу»; висновки – «5. На основі дослідження світових практик використання міжнародних ERP-систем, обґрунтовано впровадження ERP-системи Odoo в діяльність підприємства для оптимізації управління зовнішньоекономічною діяльністю яка, **на відміну від наявних в Україні ERP-систем**, заснована на використанні ... підходу і адаптована....».

Загальні висновки по роботі в цілому не повинні підмінятися механічним підсумовуванням висновків за розділами або простим констатуванням факту, а повинні відображати суть рішення поставленої проблеми/завдання, отримані результати.

3 ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ ТА ПІДГОТОВКА ДОПОВІДІ

3.1 Оформлення пояснювальної записки

Оформлення текстової частини кваліфікаційної роботи здійснюється згідно з ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлення» [11]. Матеріал кваліфікаційної роботи слід надати в такій послідовності:

- титульний аркуш;
- завдання кафедри на виконання кваліфікаційної роботи (надруковано на обох сторінках аркушу);
- реферат;
- зміст;
- перелік умовних позначень (за необхідності);
- вступ;
- основна частина (розділ 1, розділ 2);
- висновки;
- перелік джерел посилання;
- додатки.

Підписаний екземпляр КР переплітається в жорстку обкладинку.

Окремими документами до КР додаються:

- лист-запит підприємства, організації на розроблення теми кваліфікаційної роботи (за наявності);
- протокол контролю оригінальності кваліфікаційної роботи;
- дві рецензії на КР: від підприємства (організації), на базі якого виконувалась робота), а також від науковця (кандидата або доктора екон. наук);
- відгук керівника КР;
- акти впровадження або прийняття до впровадження розробок в практику роботи підприємств/організацій (за наявності).

Усі складові кваліфікаційної роботи потребують відповідного оформлення. Шаблони титульних аркушів кваліфікаційної роботи та ілюстративного матеріалу, шаблон оформлення тексту роботи та оформлення переліку джерел посилання наведені на Навчальному сайті ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Обсяг змістової частини кваліфікаційної роботи складає до 50 сторінок тексту (без додатків). Мова роботи – державна, стиль – науковий, чіткий, виклад без орфографічних та синтаксичних помилок, послідовність – логічна.

Рисунки повинні бути згруповані та вбудовані в текст. Скорочення слів та словосполучень повинно відповідати стандартам бібліотечної справи [11].

3.2 Презентаційні матеріали

Презентаційні матеріали до доповіді покликані демонструвати основні положення доповіді, глибше розкрити тему роботи і полегшити її сприйняття, а також допомогти доповідачу в процесі виступу. Неприпустимо обмежуватися читанням викладеного на слайдах тексту, оскільки слухачі роблять це в три рази швидше і відразу втрачають інтерес до такої доповіді.

Презентаційні матеріали виконують у вигляді слайдів для мультимедійної презентації і роздавального матеріалу, який видається кожному члену екзаменаційної комісії. Кожен слайд має заголовок. Формулювання заголовка повинне відображати зміст слайду. Використання графічних елементів, що ілюструють доповідь, суттєво підвищує якість сприйняття виступу і допомагає доповідачу. Кожен графічний фрагмент повинен мати заголовок. Розмір його окремих деталей має бути таким, щоб добре було видно з будь-якої точки аудиторії. Теж стосується і розміру шрифту та цифрових позначень.

Шаблон титульного аркушу презентаційних матеріалів наведений на Навчальному сайті ХНУ імені В. Н. Каразіна.

Кількість слайдів та листів презентаційного матеріалу (без титульної сторінки) – до 9 шт. Їх структура така: 40% відводиться на перший розділ, 60% – на другий розділ. Слайди та листи ілюстративного матеріалу мають таку структуру: лист 1 – мета та завдання дослідження, об'єкт, предмет, наукова новизна (за наявності)/ інноваційність, практична значимість дослідження, підприємство, на базі якого виконувалась КР (логіко-структурна схема дослідження); листи 2-4 – результати першого розділу; листи 5-8 присвячені результатам аналітико-рекомендаційного розділу; 9 – практична значимість та оприлюднення результатів кваліфікаційної роботи. При меншій кількості листів пропорційно зменшується їх розподілення за розділами.

На слайди та листи не потрібно виносити матеріал, який є загально відомим і не має особистих здобутків здобувача вищої освіти.

3.3 Поради щодо підготовки доповіді та виступу на захисті кваліфікаційної роботи

Вимоги до доповіді

Текст доповіді повинен повністю відображати зміст кваліфікаційної роботи: обґрунтування актуальності теми, мету і завдання роботи, основні результати аналізу, досліджень, матеріали діючого підприємства, творчі розробки автора

і наукову новизну (інноваційність). Особливе місце має бути відведено обґрунтованим пропозиціям і рекомендаціям та оцінці їх ефективності.

Максимальний час доповіді – 10 хвилин, оптимальний 5-7 хвилин. Текст доповіді доцільно надрукувати і пов'язати з ілюстративними матеріалами. У доповіді не описуються детально всі матеріали роботи, а лише згадуються або наводяться тільки результати.

Наприклад: «... У роботі проведений аналіз господарської діяльності підприємства Х, результати якого приведені в таблиці (на слайді). Підприємство знаходиться в передбанкрутному стані, оскільки ...(вказуються відповідні значення параметрів діяльності підприємства, що наочно демонструють його стан)».

Або: «... Стратегія зовнішньоекономічної діяльності підприємства розроблена на основі SWOT-аналізу та PESTEP-аналізу, які наведені в тексті кваліфікаційної роботи».

Або: «... На слайді приведена концепція проекту. Вона полягає в...».

Текстові фрагменти на слайдах мають бути структуровані: мати заголовок, у разі подання списку – кожен його елемент має бути чітко позначений. За необхідності, ключові слова можуть бути виділені жирним шрифтом або кольором.

Виступ на захисті КР

Виступ перед екзаменаційною комісією на захисті є невід'ємною складовою навчального процесу і суттєво впливає на оцінку КР. Некваліфікована доповідь при відмінно розробленій темі призводить не тільки до зниження загального позитивного враження від роботи, але іноді й до нерозуміння її змісту комісією.

У той же час, добре підготовлена за змістом доповідь і упевнений виступ здобувача більш ніж на половину визначають успіх захисту. Тому дуже важливо, щоб здобувач правильно попрацював над доповіддю і підготував себе до виступу.

Готуючись до виступу, здобувач повинен розуміти, що слухачі отримують інформацію від доповідача за двома основними каналами: аудіо (мова доповідача) і відео (демонстровані синхронно з текстом доповіді ілюстративні матеріали). Ці канали взаємно доповнюють один одного, тому найбільший ефект досягається, коли частину матеріалу доповідач промовляє, іншу демонструє.

Необхідно також розуміти, що стиль виступу на захисті суттєво відрізняється від тексту пояснювальної записки і заснований на «розмовному» жанрі. Тому неможливо підготувати хорошу доповідь, користуючись вирізками з тексту.

4 РЕЦЕНЗУВАННЯ ТА ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

4.1 Допуск до захисту

До захисту КР допускаються здобувачі, які успішно склали заліково-екзаменаційну сесію, завершили переддипломну практику та підготували КР.

Науковий керівник дає на завершену роботу стислий відгук, в якому надає загальну характеристику кваліфікаційної роботи, висвітлює її якість, характеризує роботу здобувача і робить висновок про можливість допуску її до захисту на ЕК (додаток Д). За наявності позитивного відгуку керівника, робота допускається до попереднього захисту на кафедрі.

У процесі попереднього захисту перевіряється готовність автора до захисту роботи на засіданні ЕК (рівень доповіді; ступінь розуміння проблеми та питань, які розглянуті в роботі; ступінь розуміння методів, що використовувалися у процесі дослідження; якість відповідей на питання стосовно суті та результатів дослідження).

Кваліфікаційна робота розглядається та рекомендується до захисту на засіданні випускової кафедри в такому порядку [3]:

- для проведення попереднього захисту кваліфікаційної роботи здобувач не пізніше ніж за п'ять днів до дати проведення засідання кафедри для розгляду та надання рекомендацій до захисту повинен подати на випускову кафедру кваліфікаційну роботу у друкованому вигляді, а також її електронний варіант у форматі *.pdf, які мають бути ідентичними;

- системний оператор Антиплагіатної системи відповідно до Порядку перевірки кваліфікаційних робіт здобувачів на наявність запозичень з інших документів перевіряє роботу та надає завідувачу кафедри протокол контролю оригінальності кваліфікаційної роботи;

- на засіданні кафедри здобувач робить доповідь за темою роботи. Заслуховування виступу здобувача за темою роботи під час розгляду на засіданні кафедри дає можливість виявити відповідність між затвердженою темою роботи та отриманими у роботі результатами, а також ступінь готовності самого здобувача до захисту. Під час доповіді на засіданні кафедри здобувач повинен коротко викласти мету роботи, постановку її задачі, методику проведення дослідження, отримані результати та висновки;

- після обговорення доповіді здобувача щодо актуальності, логічної завершеності праці, відповідності вимогам, що висуваються до її змісту та оформлення, а також аналізу протоколу контролю оригінальності кваліфікаційної роботи відповідно до Порядку перевірки кваліфікаційних робіт

здобувачів на наявність запозичень з інших документів, кафедра ухвалює рішення про допуск кваліфікаційної роботи до захисту та надає рекомендації здобувачу до його виступу під час захисту.

Кафедра може ухвалити рішення про необхідність доопрацювання кваліфікаційної роботи та відкласти рішення про надання допуску до її захисту (негативне рішення). У разі прийняття рішення про необхідність доопрацювання кваліфікаційної роботи процедура попереднього захисту кваліфікаційної роботи здобувача здійснюється повторно.

Рішення про допуск (рекомендацію) кваліфікаційної роботи до захисту підтверджується підписом завідувача кафедри на її титульному аркуші, а також записом у протоколі засідання кафедри. Витяг із протоколу засідання надається декану факультету не пізніше ніж за п'ять днів до дати захисту кваліфікаційної роботи в екзаменаційній комісії.

У виняткових випадках рішення про допуск роботи до захисту може бути прийнято на засіданні кафедри за відсутності студента при наявності друкованого варіанта роботи, позитивного відгуку наукового керівника, а також відсутності у тексті роботи запозичень відповідно до протоколу контролю оригінальності кваліфікаційної роботи.

У разі, якщо рішення кафедри про допуск (рекомендацію) кваліфікаційної роботи до захисту є негативним, кафедра встановлює, чи може здобувач у майбутньому подати до захисту цю ж саму роботу з доопрацюванням або він зобов'язаний виконати роботу за новою темою. Це вмотивоване рішення кафедри зазначається у протоколі засідання. Здобувачі, кваліфікаційні роботи яких не були допущені (рекомендовані) до захисту, відраховуються з університету за невиконання індивідуального навчального плану, при цьому вони мають право на захист кваліфікаційної роботи протягом трьох років після відрахування [4].

На кваліфікаційну роботу надається дві зовнішні рецензії: рецензія з підприємства, на базі якої вона виконана, і рецензія від професорів, доцентів вищих навчальних закладів, працівників науково-дослідних організацій. Рецензія на кваліфікаційну роботу (додаток К) виконується, як правило, на стандартному бланку у довільній формі. Здобувач знайомиться зі змістом рецензії і готує мотивовані відповіді на зауваження рецензентів при захисті роботи.

4.2 Захист кваліфікаційної роботи

Захист кваліфікаційної роботи відбувається на відкритому засіданні екзаменаційної комісії. Роботу необхідно презентувати за допомогою комп'ютерних програм Power Point, Acrobat, Photoshop та інших.

Під час захисту кваліфікаційної роботи члени ЕК, присутні на захисті, можуть задавати здобувачу запитання щодо змісту роботи. Відповіді здобувача мають бути конкретними, аргументованими і короткими. Слід мати на увазі, що відповіді на питання і зауваження, їх повнота і глибина впливають значною мірою на оцінку роботи, тому їх треба ретельно продумувати. Відповідаючи на питання, здобувач може користуватися роботою, наводити цифрові дані або цитувати окремі положення.

Після доповіді здобувача і відповідей на запитання секретар ЕК зачитує відгук наукового керівника та зовнішні рецензії, і здобувач має можливість відповісти на всі зауваження рецензентів. Науковий керівник за власною ініціативою або на прохання голови ЕК може виступити з характеристикою КР.

За результатами захисту кваліфікаційної роботи ЕК на закритому засіданні приймає рішення щодо оцінки захисту і роботи (враховуючи відгук керівника, рецензії на кваліфікаційну роботу, зміст доповіді, якість відповідей на запитання), присвоєння здобувачу відповідної кваліфікації і видачі йому диплому державного зразка. Результати захисту КР оцінюються за 100-бальною шкалою та шкалою ЄКТС.

Кращі кваліфікаційні роботи подаються на конкурс зі спеціальності на рівні кафедри, вищого навчального закладу, а також міжвузівських конкурсів. Оцінка робіт проводиться на основі таких критеріїв:

Критерії оцінювання кваліфікаційних робіт здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

1. Оформлення КР бакалавра відповідно до вимог стандарту – до 5 балів.
2. Актуальність теми – до 10 балів, у т.ч.:
 - наукова новизна та інноваційність теми дослідження – 2 бали;
 - постановка проблеми та обґрунтування теми дослідження – 3 бали;
 - відповідність плану (змісту) роботи – 3 бали.
 - наявність замовлення на певну обрану тему від підприємства – 2 бали.
3. Глибина проведеного дослідження, рівень науковості та інноваційність використання дослідницького інструментарію – до 40 балів, у т.ч.:

- архітектоніка (структурно-логічна побудова) роботи – 5 балів;
 - рівень теоретичного дослідження і ступінь застосування сучасних методів його проведення – до 15 балів:
 - високий – 10 – 15 балів;
 - середній – 6 – 9 балів;
 - низький – 1 – 5 балів;
 - глибина діагностування проблеми, що досліджується, на матеріалах конкретної організації – до 15 балів:
 - високий – 10 – 15 балів;
 - середній – 6 – 9 балів;
 - низький – 1 – 5 балів;
 - ступінь наукової новизни (інноваційності) роботи – 5 балів.
4. Використання інформаційних технологій – до 10 балів:
- авторська програма (наявний алгоритм і опис розробки) – 10 балів або
 - використання адаптованих автором стандартних продуктів (наявний опис авторської адаптації) – 5 балів;
5. Рівень реальності розробок і пропозицій – до 35 балів:
- рівень обґрунтування рекомендацій – до 15 балів:
 - високий – 10 – 15 балів;
 - середній – 6 – 9 балів;
 - низький – 1 – 5 балів;
 - ступінь обґрунтованості прийнятих рішень та результатів запровадження рекомендацій дослідження – 15 балів:
 - високий – 10 – 15 балів;
 - середній – 6 – 9 балів;
 - низький – 1 – 5 балів;
 - наявність довідки (акту) про впровадження запропонованих рекомендацій – 3 бали;
 - наявність публікацій з теми дипломної роботи бакалавра (опубліковані на момент захисту роботи статті чи матеріали конференції) – тези - 2 бали, стаття – 5 балів.

РАЗОМ (максимальна кількість) – 100 балів.

ПЕРЕЛІК ЛІТЕРАТУРНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Освітньо-професійна програма «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування. URL: <https://karazinmmved.wixsite.com/mmzed/managment>
2. Освітньо-професійна програма «Міжнародний менеджмент і бізнес-комунікації» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 073 Менеджмент галузі знань 07 Управління та адміністрування. URL: <https://karazinmmved.wixsite.com/mmzed/mmbk>
3. Стандарт вищої освіти України за спеціальністю 073 Менеджмент для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти: наказ Міністерства освіти і науки України від 29.10.2018 р. № 1165.
4. Положення про організацію освітнього процесу в Харківському національному університеті імені В. Н. Каразіна. URL: https://karazin.ua/storage/documents/978_j6TQJEwbYo4hRO95PxxwDBTYgr.pdf
5. Порядок проведення перевірки кваліфікаційних робіт, наукових праць та навчальних видань щодо наявності запозичень з інших документів. Наказ ректора від 27.02.2020 р. № 0204-1/088.
6. Закон «Про освіту». База даних «Законодавство України», ВР України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 10.08.2024).
7. Плагіат: аналітична стаття. URL: <https://bit.ly/2MEFCWv>. (дата звернення: 10.08.2024).
8. Етичний кодекс ученого України : Постанова загальних зборів НАН України від 15.04.2009 р. N 2, Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0002550-09>. (дата звернення: 10.08.2024).
9. Кодекс етики персоналу Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. URL: <https://old.karazin.ua/docs/work/kodeks-etyku.pdf>. (дата звернення: 10.08.2024).
10. ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання / Нац. стандарт України. Вид. офіц. [Уведено вперше; чинний від 2016-07-01]. Київ : ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с. (Інформація та документація). З внесеними поправками.
11. ДСТУ 3008:2015 Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання [Чинний від 2017-07-01]. Київ : УкрНДЦ, 2016. 31 с.

12. ДСТУ 3582:2013 Інформація та документація. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила [Чинний від 2014-01-01]. Київ : Мінекономрозвитку, 2014. 18 с.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А
ОРІЄНТОВНІ ТЕМАТИЧНІ НАПРЯМКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти
спеціальності 073 «Менеджмент»
ОПП «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»,
«Міжнародний менеджмент і бізнес-комунікації»

1. Стратегії виходу українських підприємств на міжнародні ринки
2. Особливості управління експортною діяльністю підприємства в умовах глобалізації
3. Оцінка конкурентоспроможності української продукції на міжнародних ринках
4. Логістичні стратегії у зовнішньоекономічній діяльності підприємств
5. Маркетингові стратегії виходу на європейський ринок для малого та середнього бізнесу
6. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні: проблеми та перспективи
7. Інноваційні підходи до організації міжнародної торгівлі
8. Роль електронної комерції в розвитку зовнішньоекономічної діяльності
9. Аналіз ефективності зовнішньоекономічних контрактів українських підприємств
10. Стратегії міжнародного партнерства в зовнішньоекономічній діяльності
11. Роль кластерної моделі в розвитку експортного потенціалу України
12. Вплив глобальних криз на зовнішньоекономічну діяльність підприємств
13. Сучасні тенденції розвитку міжнародного менеджменту
14. Цифрова трансформація у сфері міжнародної торгівлі: виклики та можливості
15. Стратегії міжнародного брендингу українських компаній
16. Особливості міжнародного договірної права у зовнішньоекономічній діяльності
17. Ефективність використання аутсорсингу у міжнародному бізнесі
18. Вплив євроінтеграційних процесів на зовнішньоекономічну діяльність українських підприємств
19. Інноваційні моделі міжнародного бізнесу та їх адаптація в Україні

20. Управління міжнародними проєктами в системі зовнішньоекономічної діяльності
21. Вплив міжнародних виставок та ярмарків на експортну діяльність підприємств
22. Роль міжнародних транспортних коридорів у розвитку зовнішньоекономічних зв'язків
23. Управління міжнародними закупівлями: тенденції та проблеми
24. Застосування Big Data у зовнішньоекономічній діяльності
25. Екологічні аспекти у зовнішньоекономічній діяльності підприємств
26. Цифрові технології у міжнародній логістиці та їх вплив на ефективність перевезень
27. Інструменти державної підтримки експортерів в Україні
28. Перспективи розвитку електронного експорту українських товарів і послуг
29. Управління якістю продукції в міжнародній торгівлі
30. Міжнародний франчайзинг як модель експансії українських компаній
31. Застосування міжнародних стандартів у зовнішньоекономічній діяльності
32. Вплив валютних коливань на зовнішньоекономічну діяльність підприємств
33. Роль міжнародних бізнес-асоціацій у розвитку експорту
34. Адаптація маркетингових стратегій українських компаній до ринків ЄС
35. Особливості міжнародного аутсорсингу та його вплив на конкурентоспроможність підприємств
36. Розвиток стартапів у сфері міжнародної торгівлі
37. Формування міжнародного іміджу українських компаній
38. Вплив технологічних інновацій на міжнародну торгівлю
39. Культурні аспекти міжнародних бізнес-комунікацій
40. Розвиток експортно-орієнтованого агробізнесу в Україні
41. Міжнародні тендери як інструмент виходу на зовнішні ринки
42. Особливості міжнародного бізнес-планування для виходу на зовнішні ринки
43. Роль фінтеху у розвитку міжнародних розрахунків та платежів
44. Глобальні тренди у сфері міжнародного менеджменту та їх вплив на український бізнес
45. Діджиталізація процесів управління зовнішньоекономічною діяльністю

46. Розвиток міжнародного краудфандингу як альтернативного джерела фінансування бізнесу
47. Стратегії адаптації українських товарів до вимог міжнародних ринків
48. Особливості управління персоналом у міжнародних компаніях
49. Використання міжнародних екологічних стандартів у ЗЕД українських підприємств
50. Перспективи розвитку зовнішньої торгівлі України в умовах нестабільної геополітичної ситуації
51. Особливості управління персоналом у міжнародних компаніях: порівняльний аналіз європейського та українського досвіду
52. Формування кадрової політики підприємства у сфері зовнішньоекономічної діяльності: виклики та перспективи
53. Вплив крос-культурного менеджменту на ефективність роботи персоналу в міжнародному бізнесі
54. Мотивація та стимулювання персоналу у зовнішньоекономічній діяльності: сучасні тенденції
55. Управління людськими ресурсами у зовнішньоекономічній діяльності: стратегічний підхід та інноваційні методи
56. Стратегії міжнародного брендингу українських компаній: шляхи виходу на зовнішні ринки
57. Формування іміджу національного бренду в умовах глобалізації: досвід і перспективи для України
58. Вплив цифрових технологій на розвиток міжнародного брендингу
59. Крос-культурні аспекти управління брендом у зовнішньоекономічній діяльності
60. Роль брендингу у підвищенні конкурентоспроможності українських товарів на міжнародних ринках

ДОДАТОК Б
ПРИКЛАД ОФОРМЛЕННЯ ЗАПИТУ НА ВИКОНАННЯ
КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Декану економічного факультету
ХНУ імені В. Н. Каразіна

Прошу надати можливість здобувачу _____
виконувати кваліфікаційну роботу на тему:

« _____
_____».

Особливу увагу в роботі прошу звернути на такі питання:

1. _____
2. _____

Директор підприємства «_____» / _____ /

ДОДАТОК В
ЗАЯВА НА ЗАКРІПЛЕННЯ ТЕМИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Завідувачу кафедри

здобувача (ки) групи _____

ЗАЯВА

Прошу закріпити за мною тему кваліфікаційної роботи:

_____.

(дата)

(підпис)

ДОДАТОК Г
ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Факультет/ІНІ _____

Кафедра _____

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Спеціальність D 3 Менеджмент

Освітня програма Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності/Міжнародний менеджмент і бізнес-комунікації

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ ініціали, прізвище

“ _____ ” _____ 20__ року

З А В Д А Н Н Я
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ (ПРОЄКТ)

(прізвище, ім'я, по батькові студента)

1. Тема роботи _____

керівник роботи _____,

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом по університету від “ _____ ” _____ 20__ року № _____

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Перелік питань, які потрібно розробити)

4. План роботи

№ з/п	Назви етапів роботи	Календарний план виконання
1		
2		
3		
4		
5		
6		
7		

5. Дата видачі завдання _____

Студент

_____ підпис

_____ ініціали, прізвище

Керівник роботи

_____ підпис

_____ ініціали, прізвище

* Друкується на обох сторонах паперу

ДОДАТОК Д
ВІДГУК КЕРІВНИКА КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. Н. КАРАЗІНА

Кафедра _____

ВІДГУК

на кваліфікаційну роботу здобувача групи _____
на тему: _____

У відгуку висвітлюються такі питання:

- *актуальність дослідження;*
- *рівень використання теоретичних знань і практичних навичок, набутих у процесі навчання, при виконанні дослідження;*
- *вміння здобувача самостійно вирішувати науково-практичні проблеми, логічно, послідовно, аргументовано викладати матеріал і робити висновки;*
- *участь здобувача у наведених наукових, маркетингових дослідженнях, теоретичному обробленні отриманих результатів, формулюванні наукового положення / ідеї / методичного підходу / моделі тощо;*
- *сучасність використаних методів дослідження, рівень застосування фахового програмного забезпечення;*
- *недоліки та зауваження щодо взаємодії з науковим керівником (якщо є);*
- *висновок про можливість допуску до захисту.*

Керівник кваліфікаційної роботи

(П)

ДОДАТОК Ж
ЗАЯВА НА ПЕРЕВІРКУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
АНТИПЛАГІАТНОЮ СИСТЕМОЮ

Ректору Харківського національного
університету імені В. Н. Каразіна

студента _____
прізвище, ім'я та по батькові

форма здобуття освіти _____
денна, заочна (дистанційна)

ступінь вищої освіти _____
(бакалавр, магістр)

спеціальність _____
(код та найменування спеціальності; спеціалізації)

факультет (інститут) _____
(найменування факультету або інституту)

ЗАЯВА

Підтверджую, що текст кваліфікаційної роботи:

(назва роботи)

був написаний мною особисто; він не містить запозичень із інших документів, а також чужих опублікованих результатів без належного посилання на авторів та першоджерела, а також не містить свідомої фальсифікації результатів.

Електронна версія роботи, яка надана для проведення перевірки щодо наявності запозичень з інших документів, повністю збігається з друкованою.

Ознайомлений з Порядком проведення перевірки кваліфікаційних робіт, наукових праць та навчальних видань щодо наявності запозичень з інших документів.

(дата)

(підпис)

ДОДАТОК К
ОРІЄНТОВНА СХЕМА РЕЦЕНЗІЇ

РЕЦЕНЗІЯ
на кваліфікаційну роботу здобувача

Тема кваліфікаційної роботи:

У рецензії висвітлюються такі питання:

Актуальність теми і доцільність її розроблення для підприємства.

Коротка характеристика роботи за розділами.

Позитивні сторони та недоліки роботи.

Достовірність (показовість) даних, на яких ґрунтується виконана робота.

Використання сучасних форм і методів дослідження і оброблення матеріалів.

Практична значимість рекомендацій.

Правильність окремих висновків.

Зауваження, недоліки.

Загальна оцінка підготовленості здобувача до самостійної інноваційної роботи.

Оцінка роботи (відмінно, добре, задовільно, незадовільно).

Місце роботи, посада
вчений ступінь рецензента

МП

(ПІБ)

(дата)

Електронне навчальне видання комбінованого використання
Можна використовувати в локальному та мережевому режимі

Шуба Тетяна Петрівна
Болотна Оксана Володимирівна
Попова Надія Василівна
Ляшевська Вікторія Іванівна
Козирєва Олена Вадимівна
Михайленко Дар'я Геннадіївна
Писаревська Ганна Іллівна
Кудінова Марина Михайлівна
Заїка Ольга Вікторівна

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

Методичні рекомендації
до написання кваліфікаційної роботи для здобувачів вищої освіти
першого (бакалаврського) рівня за спеціальністю ДЗ «Менеджмент»

В авторській редакції

Підписано до розміщення 23.10.2025. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 2,96. Обсяг 0,869 Мб. Зам. № 476/25.

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна,
61022, м. Харків, майдан Свободи, 4.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 3367 від 13.01.2009
Видавництво ХНУ імені В. Н. Каразіна